

Aan

de Voorzitter van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
30 juni 2005		E/EM/5040646	

Onderwerp

Leveringszekerheid van elektriciteit

In mijn notitie “Leveringszekerheid in een geliberaliseerde elektriciteitsmarkt” van 9 juni 2004 (Kamerstukken II 2003-2004, 29 023, nr.4) heb ik u aangegeven dat ik voornemens was een vangnet in te voeren ter waarborging van de leveringszekerheid in Nederland. In antwoord op vragen van het lid Crone (Kamervragen met antwoord II, Kamerstukken 2004-2005, nr. 1151) heb ik toegezegd in juni 2005 u nader te informeren over de uitwerking en invoering van het vangnet. Ik verwijs u in dit kader ook naar de kamerbrief “Leveringszekerheid van elektriciteit in Europees perspectief” van 14 december 2004 (Kamerstukken II 2003-2004, 29 023, nr.7). Voordat ik de uitwerking en invoering van het vangnet bespreek wil ik kort ingaan op uitkomsten van het door TenneT opgestelde rapport “Monitoring Leveringszekerheid 2004-2012” van 29 april 2005. Tevens wil ik u door middel van deze brief informeren over belangrijke ontwikkelingen in Nederland en in de EU die verband houden met de leveringszekerheid van elektriciteit. Ik rond deze brief af met enkele conclusies.

1. Beschikbare productiecapaciteit in Nederland

Evenals de afgelopen jaren heeft de beheerder van het landelijk hoogspanningsnet TenneT een monitoring van de leveringszekerheid uitgevoerd¹. Dit keer over de periode 2004-2012. Dit jaar vond de monitoring en de daarvoor benodigde gegevensvergaring plaats op grond van Artikel 16, tweede lid, onder f, van de Elektriciteitswet 1998. Doel van de monitoring is om inzicht te geven in de verwachte ontwikkeling van het binnenlandse aanbod ten opzichte van de binnenlandse vraag naar elektriciteit. Tevens

---

¹ TenneT, *Rapport monitoring leveringszekerheid 2004 – 2012*, Arnhem, mei 2005. Zie: www.TenneT.org

Bezoekadres
Prinses Beatrixlaan 5

Doorkiesnummer
(079) 379 6369

Telefax
(070) 379 7841

Hoofdkantoor
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11
Telefax (070) 347 40 81
Email ezpost@minez.nl
Website www.minez.nl

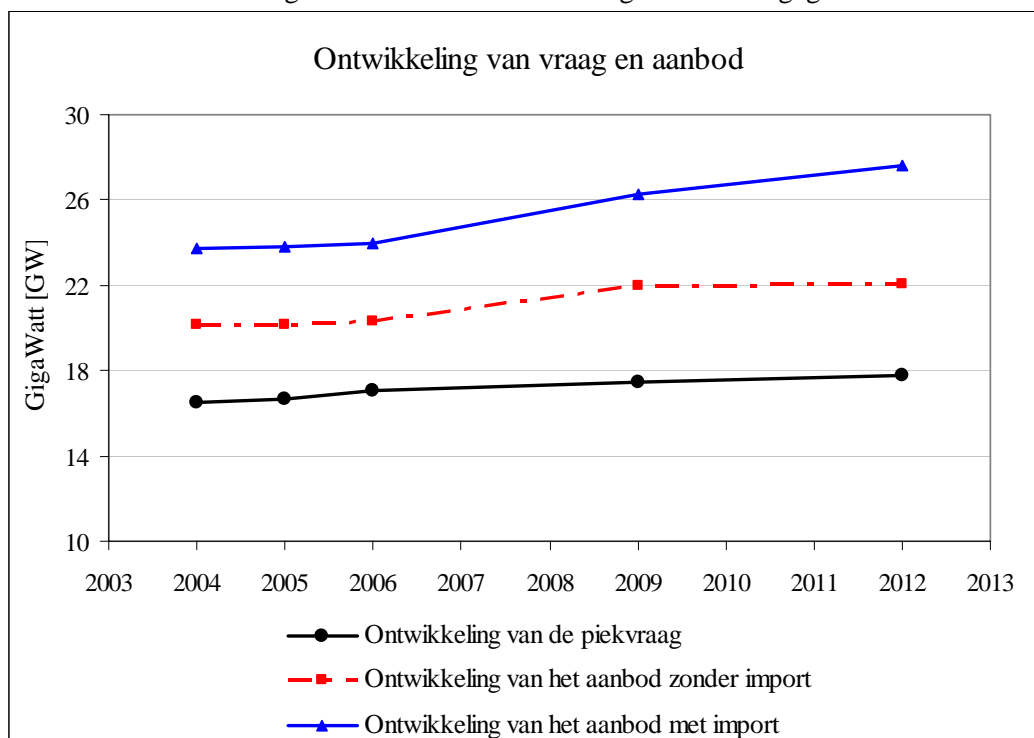
Behandeld door
Erik Sieders

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

heeft TenneT een analyse gemaakt van de risico's van importafhankelijkheid. Op basis van de monitoring en deze analyse heeft TenneT enkele conclusies getrokken.

Resultaten

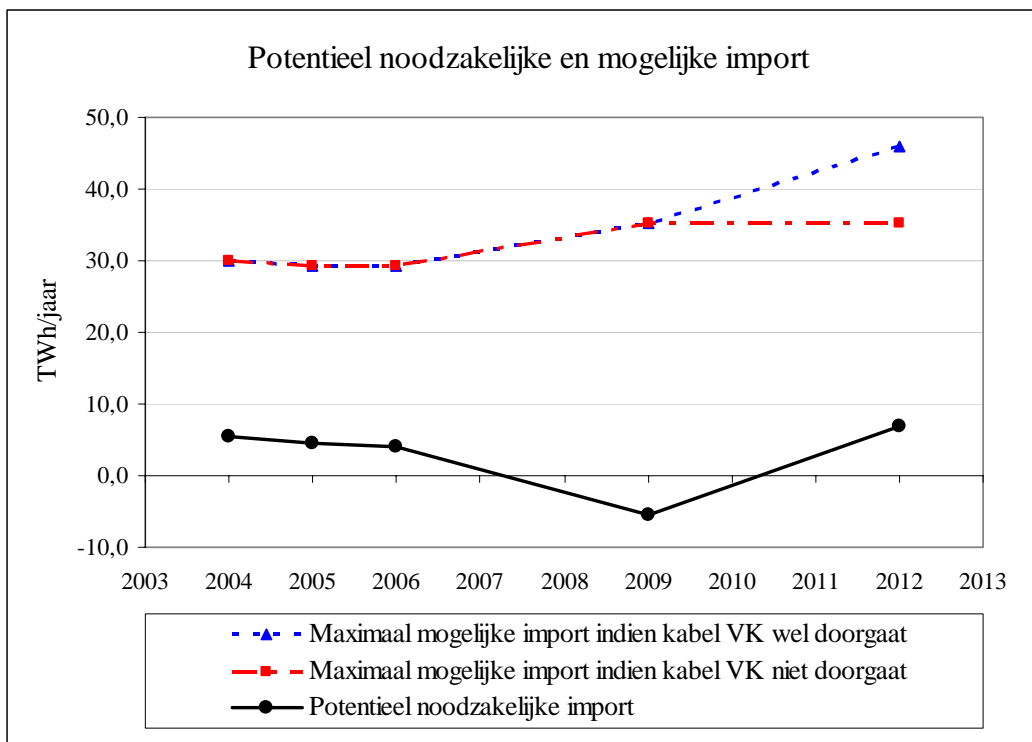
Ten opzichte van het monitoringsrapport over de periode 2003-2011 is het beeld duidelijk positiever. De monitoring laat een lichte daling zien van het binnenlands aanbod voor de jaren 2004 en 2005 en een sterke toename van het binnenlands aanbod voor de jaren 2006 tot en met 2012, waardoor de verwachte leveringszekerheid per saldo gunstiger is. De lichte daling van het binnenlands aanbod in 2004 en 2005 wordt veroorzaakt doordat de door de bedrijven opgegeven niet-beschikbaarheidspercentages iets hoger blijken te zijn dan in de voorgaande monitoring. De markt heeft een omvangrijke hoeveelheid definitieve investeringen in nieuwe centrales en in levensverlenging van huidige centrales aangemeld van in totaal 2600MW, waardoor de omvang van het binnenlands aanbod sterk zal toenemen. In figuur 1 worden de resultaten grafisch weergegeven.

Figuur 1 Ontwikkeling vraag en aanbod van elektriciteit in Nederland (bron:TenneT)

Er is ook een analyse gemaakt van de ontwikkeling van de beschikbare importcapaciteit met de ons omringende landen België, Duitsland, Noorwegen (vanaf 2009) en eventueel het Verenigd Koninkrijk (vanaf 2012). In figuur 2 is aangegeven wat in Nederland de potentieel noodzakelijke import van elektriciteit is. Alhoewel er blijkens figuur 1 voldoende productiecapaciteit in Nederland aanwezig is, kan het zijn dat deze capaciteit niet altijd of niet volledig beschikbaar is vanwege bijvoorbeeld onderhoud. De figuur laat

zien dat de omvang van interconnectiecapaciteit tot 2012 ruim voldoende is om de noodzakelijke import mogelijk te maken, ongeacht of de geplande verbinding met het Verenigd Koninkrijk (tijdig) wordt gerealiseerd. Voor het jaar 2009 heeft Nederland zelfs een exportpotentieel, waarna opnieuw een beperkte hoeveelheid import nodig is om aan de binnenlandse vraag te voldoen.

Figuur 2 Potentieel noodzakelijke en mogelijke import van elektriciteit (bron: TenneT)

TenneT concludeert dat er tot en met 2012 voldoende aanbod mogelijk is om aan de binnenlandse vraag naar elektriciteit te voldoen. TenneT adviseert maatregelen voor de lange termijn leveringszekerheid op het juiste moment te nemen waarbij een zichttermijn van 4 jaar een redelijke termijn is om problemen met betrekking tot de leveringszekerheid tijdig te kunnen aanpakken. TenneT adviseert op basis van de monitoring om thans geen maatregelen te treffen voor de toekomstige leveringszekerheid in Nederland.

Conclusie

Op basis van de door TenneT uitgevoerde monitoring en de analyse van de kwetsbaarheid bij importafhankelijkheid, concludeer ik dat het met de leveringszekerheid in Nederland structureel beter gaat. Het advies van TenneT over het nu niet nemen van concrete maatregelen voor de lange termijn leveringszekerheid zal ik, mede op advies van DTe, overnemen. Gelet op de geadviseerde zichttermijn van 4 jaar, betekent dit dat het uitgewerkte vangnet niet ingevoerd zal worden maar 'op de plank' blijft liggen. Niettemin

is de afgelopen periode veel werk verzet voor het ontwerpen van het vangnet. Daarom schets ik hieronder de contouren ervan, ook al wordt er niet op korte termijn gebruik van gemaakt.

2. Uitwerking Vangnet

Een goed werkende markt en een goed investeringsklimaat zijn de twee belangrijkste voorwaarden om de leveringszekerheid te waarborgen. In mijn brief van 9 juni 2004 en tijdens het overleg dat ik op 30 juni 2004 met uw Kamer heb gehad, heb ik aangegeven hoe mijn beleid gericht is op het creëren van deze voorwaarden. De toenmalige monitoring liet zien dat na 2008 de onzekerheden met de leveringszekerheid toe zouden nemen als er in Nederland niet in nieuwe productiecapaciteit zou worden geïnvesteerd. Mede op basis hiervan heb ik aangegeven dat ik voornemens was om een vangnet in te voeren ter waarborging van de leveringszekerheid bij schaarste.

Op grond van bovenstaande analyses heb ik TenneT in juni 2004 verzocht om in overleg met DTe en met mijn ministerie dit mechanisme nader uit te werken. TenneT heeft hiertoe het afgelopen jaar verschillende studies uitgevoerd (waaronder een internationale analyse van vergelijkbare systemen in Zweden en Noorwegen) alvorens te komen tot een definitief ontwerp van het vangnet. Tevens heb ik het CPB verzocht om nader advies. Ook hebben in februari en begin juni 2005 marktconsultaties plaatsgevonden waarbij verschillende marktpartijen constructieve input hebben geleverd op het ontwerp van het vangnet. Onderstaand zal ik inhoudelijk ingaan op het definitieve vangnetontwerp.

Vangnetontwerp

Het vangnet komt er in essentie op neer dat TenneT extra reservevermogen contracteert door middel van lange termijn contracten van maximaal 6 jaar. Hiermee wordt een indirecte prikkel gegeven aan producenten om te investeren in productievermogen. Enerzijds doordat producenten door middel van langjarige contracten meer zekerheid hebben over verkoop van productievermogen, anderzijds doordat TenneT exclusief vermogen uit de markt haalt waar een lange termijn prijs-prikkel vanuit gaat. Het gecontracteerde vermogen zal exclusief aan TenneT ter beschikking staan en wordt uitsluitend 'buiten de markt' ingezet op basis van technische noodzaak om te voorkomen dat regio's gedwongen afgeschakeld moeten worden. De omvang van het vangnet is afhankelijk van de op lange termijn gesignaleerde potentiële tekorten in het aanbod op grond van de monitoringsrapportage. Onderstaand zal worden ingegaan op de specifieke elementen van het vangnet en de gemaakte keuzes hierin.

Productkeuze en inzet

Het vangnet zal bestaan uit het contracteren van extra reservecapaciteit naast de reeds bestaande producten die TenneT contracteert voor de handhaving van de systeembalans,

te weten regelvermogen, reservevermogen en noodvermogen. Het te contracteren vangnetvermogen betreft twee nieuwe producten met verschillende kenmerken, namelijk:

- *Vangnetvermogen 1^e categorie*: opregelbaar productievermogen en afschakelbare vraag met een afroeptijd van 10 minuten;
- *Vangnetvermogen 2^e categorie*: opregelbaar productievermogen en afschakelbare vraag met een afroeptijd tot 1 uur, met een mogelijke hot-standby vooraankondiging² door TenneT.

Het vangnetvermogen bestaat uit zowel afschakelbare vraag als opregelbaar productievermogen omdat uit analyse van ondermeer het CPB is gebleken dat beide even effectief zijn om als vangnet te dienen³.

Buiten de markt inzetten

Om adequaat te kunnen reageren in geval van een dreigende crisis en voor de werking van het vangnet is het belangrijk dat het gecontracteerde vangnetvermogen ook daadwerkelijk voor TenneT beschikbaar is en niet al is ingezet door marktpartijen. Hiertoe wordt het vermogen buiten de markt gehouden; het vermogen wordt pas ingezet als al het vermogen in de markt (inclusief de producten regel-, reserve- en noodvermogen) is uitgeput. Analyse van het CPB heeft aangetoond dat dit van belang is om op indirecte wijze nieuwe investeringen uit te lokken. Door vermogen buiten de markt te houden wordt marktverstoring voorkomen. TenneT wordt zo geen marktspeler en voorkomen wordt dat partijen gaan leunen op de eventuele inzet van vangnetvermogen.

Langjarige contracten

Kernpunt van het vangnet is dat door middel van langjarige contractering marktpartijen meer zekerheid wordt geboden over mogelijkheden om productievermogen te verkopen. Het uitgangspunt is dat TenneT een contracteringsperiode hanteert van 6 jaar. Het hanteren van deze termijn komt overeen met het in juni 2004 uitgebrachte advies van *The Brattle Group*⁴ en wordt ook door marktpartijen als reëel beoordeeld.

Omvang van het vangnet

Voorkomen moet worden dat door een te grote hoeveelheid vermogen exclusief uit de markt te halen er een ongewenste prijsvolatiliteit ontstaat. Hierin schuilt een risico van overheidsfalen en dit vereist een zorgvuldige benadering. Het CPB adviseert dan ook om marktwerking maximaal de kans te geven en, indien toch nodig, op kleine schaal te beginnen en de contractering geleidelijk uit te breiden tot de gewenste omvang.

---

² Betreft een vooraankondiging door TenneT om vermogen alvast op te starten en beschikbaar te houden zodat op een later tijdstip dit vermogen mogelijk snel ingezet kan worden.

³ CPB, *Op zoek naar een onzichtbaar vangnet*, Den Haag, juni 2005. Zie: www.CPB.nl

⁴ The Brattle Group, *Long term capacity contracts in The Netherlands*, London, juni 2004.

3. Tender van calamiteitenvermogen door TenneT

TenneT heeft ter verbetering van de leveringszekerheid onlangs een tender uitgeschreven voor het contracteren van calamiteitenvermogen voor de tweede helft van 2005. Dit betreft snel vermogen dat exclusief ter beschikking staat voor TenneT om adequaat te kunnen reageren bij calamiteiten, bijvoorbeeld als gevolg van onvoorziene internationale elektriciteitsstromen. In overleg met DTe heeft TenneT 220 MW afschakelbaar vermogen als calamiteitenvermogen gecontracteerd.

In mijn brief van 14 december 2004 en in antwoord op vragen van het lid Gerkens (Kamervragen met antwoord II, Kamerstukken 2004-2005, nr. 639) en het lid Crone (Kamervragen met antwoord II, 2004-2005, Kamerstukken 2004-2005, nr. 1151) heb ik reeds aangegeven dat deze tender plaatsvindt vanwege de onmiddellijke bijdrage aan de leveringszekerheid in 2005. De toenemende onzekerheid rondom de windproblematiek in Duitsland onderstreept het belang van het beschikbaar hebben van calamiteitenvermogen. Zoals aangegeven op 20 juni 2005 in antwoord op vragen van het lid De Krom (Kamervragen met antwoord II, 2004-2005, Kamerstukken 2004-2005, nr. 1891) wordt in overleg met Duitsland voor de lange termijn gewerkt aan een structurele oplossing. Dit zal enige tijd vergen. Onderzocht zal worden of ook voor 2006 contractering van calamiteitenvermogen noodzakelijk zal zijn.

Het doel van calamiteitenvermogen is om de korte termijn leveringszekerheid te verbeteren, waar het vangnet verbetering van de lange termijn leveringszekerheid tot doel heeft door de indirecte investeringsprikkels voor productievermogen. Het verschil met vangnetvermogen is voorts dat calamiteitenvermogen (half-) jaarlijks wordt gecontracteerd en vangnetvermogen op basis van lange termijncontracten.

4. Actuele ontwikkelingen in de Europese Unie

Het leveringszekerheidsvraagstuk benader ik in het licht van het transitieproces naar één concurrerende Noord-West Europese markt vanuit een internationaal perspectief. Ik maak mij daar sterk voor. Goede samenwerking tussen overheden, netbeheerders en toezichthouders is essentieel voor het waarborgen van de leveringszekerheid enerzijds en het verbeteren van de marktwerking anderzijds. In dat kader wil ik u op de hoogte houden van de laatste ontwikkelingen met betrekking tot de op mijn initiatief gemaakte afspraken met buurlanden en de Europese ontwerprichtlijn "Voorzieningszekerheid elektriciteit en investeringen in infrastructuur".

Afspraken met buurlanden

Ter uitvoering van de Memoranda of Understanding (MoU) worden tussen Nederland en België en tussen België en Frankrijk concrete stappen ondernomen. Op een vijftal

terreinen worden werkgroepen geformeerd, waaraan ook netbeheerders en toezichhouders deelnemen:

- betere beschikbaarheid en benutting van interconnectie;
- marktintegratie met België en Frankrijk (op basis van de consultatie van de drie toezichhouders);
- voorzieningszekerheid;
- belemmeringen in wet- en regelgeving;
- uitbreiding interconnectiecapaciteit.

Het streven is uiteindelijk om de vijf landen van de NW-EU-markt (België, Luxemburg, Duitsland, Frankrijk en Nederland) te laten deelnemen en te committeren aan de doelstelling van de werkgroepen. Tijdens de bijeenkomst op ministersniveau van 27 juni jl. in Luxemburg tussen de vijf landen is constructief overleg gevoerd en commitment bereikt van de betrokken ministers om deel te nemen aan de genoemde werkgroepen. Hiermee wordt druk gezet op het proces richting een goed functionerende regionale en uiteindelijk Europese electriciteitsmarkt.

Richtlijn voorzieningszekerheid

Met de ontwerp Richtlijn voorzieningszekerheid wordt beoogd een helder Europees kader te creëren voor marktpartijen, overheden, netbeheerders en toezichhouders om investeringen in productievermogen en interconnectiecapaciteit beter te faciliteren. De richtlijn bevat ondermeer afspraken over:

- versterking van de noodzaak tot samenwerking en informatie-uitwisseling tussen TSO's;
- verbetering van monitoringsverplichtingen voor lidstaten;
- waarborging van het principe dat er in geval van exportannulering geen discriminatie mag zijn tussen binnenlandse en grensoverschrijdende contracten;
- bevorderen van een stabiel investeringsklimaat, waar initiatieven als het Nederlands vangnet ook onder vallen;

Onder leiding van de huidige Voorzitter Luxemburg is naar verwachting een akkoord in eerste lezing met het Europese Parlement over genoemde richtlijn binnen handbereik. De definitieve stemming in het Europees Parlement zal plaatsvinden begin juli 2005. In essentie komt het huidige voorliggende akkoord overeen met het door Nederland voorbereide gemeenschappelijk standpunt inzake de ontwerp-richtlijn dat tijdens ons voorzitterschap unaniem is aanvaard door de EU lidstaten tijdens de VTE-raad van 29 november 2004. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet ter waarborging van de leveringszekerheid in de EU op de (middel) lange termijn.

5. Conclusies

Op grond van het bovenstaande kom ik tot de volgende conclusies:

- Het gaat structureel beter met de leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland, zo blijkt uit de nieuwe monitoringsrapportage van TenneT; de markt ontplooit voldoende investeringsinitiatieven om de leveringszekerheid in Nederland op de lange termijn te waarborgen.
- In samenwerking met TenneT, DTe en het CPB en in overleg met marktpartijen heb ik, conform mijn eerdere toezegging, een marktconform vangnet ontworpen voor het geval de markt niet tijdig zou investeren. Nu de investeringen er wel blijken te zijn, acht ik invoering van het vangnet vooralsnog niet nodig.
- Om adequaat te kunnen reageren op onverwachte internationale elektriciteitsstromen heeft TenneT exclusief snel beschikbaar vermogen gecontracteerd;
- Samen met onze buurlanden en in EU-verband is aantoonbaar vooruitgang geboekt in de borging van de leveringszekerheid op de Noord-West Europese markt:
  - o De MoU met België is gesloten en vormt een opmaat voor nauwere samenwerking met België, Luxemburg, Duitsland en Frankrijk;
  - o Eerdaags wordt een belangrijke Richtlijn Voorzieningszekerheid aangenomen waarvoor de basis onder Nederlands voorzitterschap is gelegd.

(w.g.) mr. L.J. Brinkhorst
Minister van Economische Zaken